

Sygn. akt VIII U 1567/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mariola Szmajduch
Protokolant:	Katarzyna Stefańczyk

po rozpoznaniu w dniu 19 stycznia 2016 r. w Gliwicach

sprawy J. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania J. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 31 sierpnia 2015 r. **nr** (...)

oddala odwołanie.

(-) SSO Mariola Szmajduch

Sygn. akt. VIII U 1567/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 sierpnia 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu J. R. prawa do emerytury w niższym wieku w oparciu o art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015r. poz. 748, ze zm.) z powodu udowodnienia jedynie 13 lat 6 miesięcy i 5 dni pracy w szczególnych warunkach zamiast wymaganego 15 – letniego okresu takiej pracy.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony domagał się przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury. Wskazał, że w okresie od 10 października 1986r. do 15 marca 2002r. prowadził jednoosobową działalność gospodarczą polegającą na stałym świadczeniu usług transportowych przy użyciu samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 ton, co w jego ocenie jest równoznaczne z wykonywaniem stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako kierowcy samochodu ciężarowego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Dodatkowo szczegółowo wymienił wszystkie uznane przez siebie okresy pracy w warunkach szczególnych.

Sąd ustalił co następuje:

Ubezpieczony J. R., urodzony (...), w dniu 17 sierpnia 2015r. złożył wniosek o emeryturę w wieku niższym niż 65 lat z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Ubezpieczony 60 lat ukończył (...). Jest członkiem OFE, jednak złożył wniosek o przekazanie zgromadzonych tam środków na rzecz dochodów budżetu państwa.

W zaskarżonej decyzji organ rentowy kwestionował, iż skarżący na dzień 1 stycznia 1999r., legitymuje się okresem pracy w warunkach szczególnych w wymiarze ponad 15 lat. W ocenie ZUS ubezpieczony udowodnił jedynie 13 lat, 6 miesięcy i 5 dni okresów pracy w szczególnych warunkach.

Organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję uznał, że ubezpieczony wykonywał pracę w warunkach szczególnych w okresach od 1 czerwca 1972r. do 24 października 1973r. i od 10 listopada 1975r. do 31 grudnia 1985r. w Hucie (...) S.A. Do takich okresów ZUS zaliczył też pełnioną w trakcie zatrudnienia u tego pracodawcy, od 25 października 1973r. do 14 października 1975r., zasadniczą służbę wojskową. Równocześnie ZUS nie uznał okresu prowadzenia działalności gospodarczej od 10 października 1986r. do 15 marca 2002r. za pracę w warunkach szczególnych z uwagi na fakt, iż ubezpieczony w tym czasie nie wykonywał zatrudnienia pracowniczego, jak tego wymagają przepisy.

W toku procesu, w oparciu o wyjaśnienia odwołującego Sąd ustalił, że ubezpieczony poza okresami pracy w warunkach szczególnych, zaliczonymi przez organ rentowy, nie posiada innych okresów zatrudnienia, w których wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Zatrudnienie na podstawie umowy o pracę podjął w Hucie (...) od 1 sierpnia 1972r. i wykonywał je do 31 grudnia 1985r. Następnie po zakończeniu zatrudnienia u tego pracodawcy, uzyskał koncesję na prowadzenie działalności gospodarczej. Z kolei po jej zakończeniu w roku 2002r. ponownie podjął zatrudnienie jako kierowca.

Powyższy stan faktyczny jest w zasadzie bezsporny i wynika wprost z akt organu rentowego i wyjaśnień odwołującego (zapis nagrania protokołu z rozprawy w dniu 19 stycznia 2016r. minuty od 3:18 i nast.).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego, J. R. nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015r. poz. 748, ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

W zakresie określenia wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 32 ust. 1 ww. ustawy, rodzajów prac lub stanowisk oraz warunków, na podstawie których ubezpieczonym przysługuje prawo do emerytury art. 32 ust. 4 odsyła do uregulowań Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tym akcie prawnym są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Natomiast jak stanowi § 1, ust 1 i 2 rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami".

W myśl § 3 i 4 rozporządzenia, pracownik który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w załączonym do rozporządzenia wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 60 lat dla mężczyzn
- ma wymagany 25 letni okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Do okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach, zalicza się także okresy pracy górniczej w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin oraz okresy zatrudnienia na kolei w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin.

Przedmiotem sporu pozostawało ustalenie, czy okres prowadzenia przez J. R. działalności gospodarczej, w okresie od 10 października 1986r. do 15 marca 2002r. można uznać z okres pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na danym stanowisku, wykonywanej w szczególnych warunkach, a tym samym, czy ubezpieczony spełnia przesłanki do nabycia emerytury wcześniejszej z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, po ukończeniu 60 roku życia.

Warunkiem nabycia uprawnień emerytalnych według art. 184 jest spełnienie przesłanki stażu przed dniem 1 stycznia 1999r. Brak w treści art. 184 przesłanki końcowej daty spełnienia pozostałych warunków nabycia uprawnień emerytalnych (tj. na dzień 31 grudnia 2007r.) powoduje, że ubezpieczeni, którzy w chwili wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych posiadali wymagany okres ubezpieczenia (szczególny i zwykły), mogą realizować prawo do emerytury na starych zasadach po osiągnięciu wieku emerytalnego określonego w art. 32 również po dniu 31 grudnia 2007r. oraz nieprzystąpieniu do OFE i rozwiązaniu stosunku pracy. Wszystkie przesłanki muszą zostać spełnione łącznie.

Należy podkreślić, że cytowane powyżej przepisy warunkujące nabycie prawa do wcześniejszej emerytury, uzależniają jej nabycie od posiadania określonego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych, nie zaś wykonywania takiej pracy w ramach jakiegokolwiek stosunku prawnego, czy też prowadzonej osobiście działalności gospodarczej. Decydujące znaczenie dla zakwalifikowania pracy jako realizowanej w szczególnych warunkach ma zatem posiadanie statusu pracownika w trakcie wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Brzmienie ww. przepisów nie pozostawia wątpliwości, że z prawa do emerytury w wieku niższym mogą skorzystać wyłącznie pracownicy. Wynika to z wykładni logiczno - językowej art. 32 ustawy o emeryturach i rentach oraz przepisów rozporządzenia z 7 lutego 1983r. (w przepisach tych mowa tylko o pracowniku), z wykładni systemowej, z wykładni historycznej (w świetle unormowań obowiązujących przed reformą ubezpieczeń społecznych w 1998r. prawo do wcześniejszej emerytury z uwagi na zatrudnienie w szczególnych warunkach dotyczyło jedynie pracowników), a także celowościowej (zamiarem

ustawodawcy reformującego ubezpieczenia społeczne nie było modyfikowanie reguł dotyczących przyznawania tego prawa), zmuszają do przyjęcia tezy, że przepisy art. 32 ustawy o emeryturach i rentach nie mogą być inaczej rozumiane jak tylko w ten sposób, że prawo do emerytury w wieku niższym niż ogólny wiek emerytalny przysługuje jedynie pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach. Podobnie w tej kwestii wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 stycznia 2005r., II UK 136/04, stwierdzając, że przepisy art. 32 ustawy o emeryturach i rentach obejmują pracę wykonywaną w ramach stosunku pracy, a nie stosunku członkostwa w spółdzielni, powołując się na podobny pogląd wyrażony przez Naczelny Sąd Administracyjny

w wyroku z dnia 20 marca 2003r. (publ. Prawo Pracy 2003, nr 9). Również Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 14 czerwca 2004r., P 17/03, OTK ZU 2004 nr 6a, poz. 57 (Dz.U. Nr 144, poz. 1530) nie zakwestionował ograniczenia prawa do wcześniejszej emerytury z uwagi na wykonywanie zatrudnienia tylko w charakterze pracownika. Zróżnicowanie uprawnień podmiotów w zależności od tego, czy praca wykonywana jest w ramach stosunku pracy, czy też na podstawie innych stosunków prawnych w obszarze prawa pracy ma charakter podstawowy i wiąże się ze szczególnymi cechami stosunku pracy, które jakościowo odróżniają go od innych stosunków prawnych, w ramach których świadczona jest praca. Wskazać także należy, że wynikające z unormowań art. 32 ustawy o emeryturach i rentach zróżnicowanie uprawnień ubezpieczonych stanowi konsekwencje wcześniej istniejących różnic między pracowniczym i pozapracowniczym ubezpieczeniem społecznym, które wyrażały się przede wszystkim w szczególnym ukształtowaniu wysokości i zasad opłacania składek na ubezpieczenie społeczne w zależności od tego, czy ubezpieczony wykonywał pracę jako pracownik, czy też jako inna osoba zatrudniona.

Definicja legalna pracownika została zawarta w art. 2 k.p., zgodnie z którym pracownikiem jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę.

Ubezpieczony ukończył 60 lat życia, jest członkiem OFE, jednak złożył wniosek o przekazanie zgromadzonych tam środków na rzecz dochodów budżetu państwa. Kwestie te były bezsporne.

Okoliczność sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła posiadania przez ubezpieczonego (na dzień 1 stycznia 1999r.) wymaganego 15 letniego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, bowiem organ rentowy zaliczył mu jedynie 13 lat, 6 miesięcy i 5 dni takiej pracy.

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd przyjął, że ubezpieczony nie posiada wymaganego 15 letniego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że ubezpieczony bezspornie wykonywał zatrudnienie w warunkach szczególnych jedynie przez 13 lat, 6 miesięcy i 5. Z kolei w spornym okresie od 10 października 1986r. do 15 marca 2002r. odwołujący nie posiadał statusu pracownika, czego zresztą nie kwestionował.

W świetle powyższego uznać należało, że okres prowadzenia działalności, z uwagi na szczególny charakter świadczenia z art. 32 w z art. 184 cyt. ustaw nie może zostać zaliczony do okresu pracy w warunkach szczególnych będącego podstawą do przyznania prawa do emerytury, bo w okresie tym ubezpieczony nie posiadał statusu pracownika. Posiadany przez niego status osoby prowadzącej działalność gospodarczą nie daje mu prawa do emerytury w wieku niższym, tj. nie pozwala potraktować świadczonej wówczas pracy jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Z powyższych przyczyn, Sąd stwierdził, że J. R. nie spełnia jednego z podstawowych warunków niezbędnych do przyznania emerytury z obniżonego wieku, wynikających z treści art. 184, ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a tym samym jego odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Mając na względzie powyższe, Sąd z mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji i odwołanie oddalił.

(-) SSO Mariola Szmajduch